

Nincsenek egyszerű válaszok – így látja Charlie-t a pápa magyar rendtársa Amerikából

Elek László ifjú jezsuita barátom jelenleg Bostonban tanul. Amikor szóba került a párizsi merénylet náluk, az asztaltársaságában a Fülöp-szigetektől, Japánból, Kamerunból, Tanzániából, Ruandából, Chiléből és az Egyesült Államokból származó jezsuita szerzetesek is ültek. Van köztük, aki Libanonban élt évekig, közben megtanult arabul. Van, aki a zsidóság hitvilágát ismeri jól, olykor együtt is imádkozik a helyi zsidó közösséggel. Olyan is van, akinek lemészárolták a családját egy etnikai konfliktusban.

Elek László SJ, jezsuita szerzetes

– **Hogyan dolgoztátok fel ilyen sokszínű társaságban a párizsi esemény hatásait?**

– Nem terveztünk közös feldolgozást, de pár napja egy vacsora közben előjött Charlie problémaköre is. Nem vitatkoztunk egymással, de mélyen átbeszéltük. Ekkorra már eltelt pár nap, így nem az első lendület irányított minket, hanem tudtunk figyelni is egymásra. Ki-ki megosztotta saját nézetét, amely jórészt az illető saját kulturális háttérén és sok-sok egyéni tapasztalatán alapul. Az afrikaiak a saját helyzetük és tapasztalatik alapján afrikai (pontosabban kameruni, tanzániai, ruandai stb.) szemmel nézték a francia eseményeket. Az amerikaiak természetesen a saját értékrendjük és történelmi adottságaik szerint értelmezik már a kérdéseket is. Ha csak magyar választ adunk a francia eseményekre, akkor elvettük az irányt. Ha csak francia-francia választ adunk az eseményekre, megint rossz úton járunk. Sok a réteg, sok a nézőpont, sokféle az érintettség és következmény. Nem azt mondom, hogy ahány nemzet, annyi helyes válasz van. Nem támogatom a túlzó relativizmust. Szerintem lehetséges és szükséges, hogy konkrét, megfelelő válaszokat adjunk a kérdéskörre. De az egyszerű, túlzottan egyszerűsítő, csak egyetlen nézőpontot figyelembe vevő válaszok biztosan hibásak. Egy-két komoly beszélgetés után én még nem mernék megdönthetetlen álláspontokat képviselni. Ahogy megosztottuk egymással a gondolatainkat, egyre világosabb lett, hogy egymás tisztelete, elfogadása, a szabad véleménynyilvánítás mindegyike más jelentésárral rendelkezik Ugandában, Chilében, Amerikában és Európa különböző pontjain. Ráadásul ezek a különféle árnyalatok tovább módosulnak személyes tapasztalataink során. Így beszélgettünk bevándorlásról, Amerikáról, francia identitásról. Beszélgettünk a szólásszabadság esetleges külső vagy belső hatáiról. A művészi önkifejezésről és a vallásgyalázásról. A saját vallásunk megsértettségéről és a sértés elfogadásáról. Az állam szerepéről a szabadság és a vallások szabályozása kapcsán, valamint egy társadalom egészségességéről. A szentségekről és a megszenteltségtenítésről. A Koránról mint szent könyvről, és arról, hogy mennyiben más a szenthez és a szent könyvhöz a hozzáállás a keresztény és a muszlim körökben. Beszélgettünk. Nem kinyilatkoztattunk, nem adtunk válaszokat sem. Nekem sincsenek válaszaim, de talán pontosabb kérdéseim már igen.

– **Van-e tipikusan amerikai közbeszédbeli reakció a szólásszabadság ügyét illetően, vagyis ott elítélik-e, tiltják-e a gúnyrajzokat?**

– A hatalmas Amerikai Egyesült Államok Massachusetts államának Boston nevű városában élek, Brighton városrészben, jezsuiták körében, a Boston College falai között. Azt hiszem, az itteni reakciók, de még a The New York Times címlapja sem ad teljes képet az “amerikai közbeszédről”. Amerika sokkal nagyobb.

Mi a szabadság? (Elek László SJ felvétele)

– **Mit szólsz Ferenc pápa, vagyis a rendtársad „[pofonos](#)” hasonlatához?**

– A pápa is – akit személyesen is nagyra becsülök – a saját kulturális, családi háttere alapján beszél. Ha ezt nem vesszük figyelembe, könnyen félreérthetjük. Ha figyelembe vesszük, akkor – bár sokkal többet kell dolgozni a helyes megértésen – igazi kincsekre lelhetünk.

– **Sokan találgatják: hogyan tovább „Párizs után”? Szerinted mit kéne lépnie, megtanulnia, akár megváltoztatnia a társadalomnak?**

– Nincsenek egyszerű válaszok, de még egyszerű kérdések sem. Hogy mit kéne lépnie a társadalomnak? Melyik társadalomnak? Az is két külön kérdés, hogy mit kellene és mit lehetséges...

Beszélgetőtárs: Gégeny István